

INKLUDERENDE LÆRINGSMILJØ

”Å snu vanskelige klasser”

Larvik 04.04.19

DAGEN I DAG

- Plassere temaet i helhetlig forståelse
 - Klassekollektivet – teorimodellen
 - Strategimodell – 4 (5) fase-modellen
 - Praktisk arbeid:
 - Elevroller – pro/reaktiv atferdstrekk – ulike tiltak
 - Lærerrollen
 - Målarbeid
 - Rutiner og strukturer
 - Kultur i klassen (normer)
 - Forledrerollen
 - Handlingsplan
- **Innovasjonsoppgave – Hvordan komme i gang?**

Nasjonal målsetting

- § 9 A – 2. ”Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring”.
- § 9A – 3. ”Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsa, miljøet og tryggheten til elevene, slik at kravene i eller i medhold av kapitlet blir oppfylt. Rektor har ansvar for at dette blir gjort.
- § 9A – 4. aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

Lærers beskrivelse av klassemiljøet

- ” Mange elever hadde uønsket atferd, noe som skapte utrygt klassemiljø/læringsmiljø. Dette kunne være for eksempel vandring inn og ut av klasserommet, bråk/forstyrre i timen, ufin mot medelever – spesielt i friminuttene, erting og plaging for eksempel ved bruk av stygge kommentarer.” (Beskrivelse fra lærer i 5 klasse – evalueringsrapport 2015)

Helhetlig og systematisk arbeid...

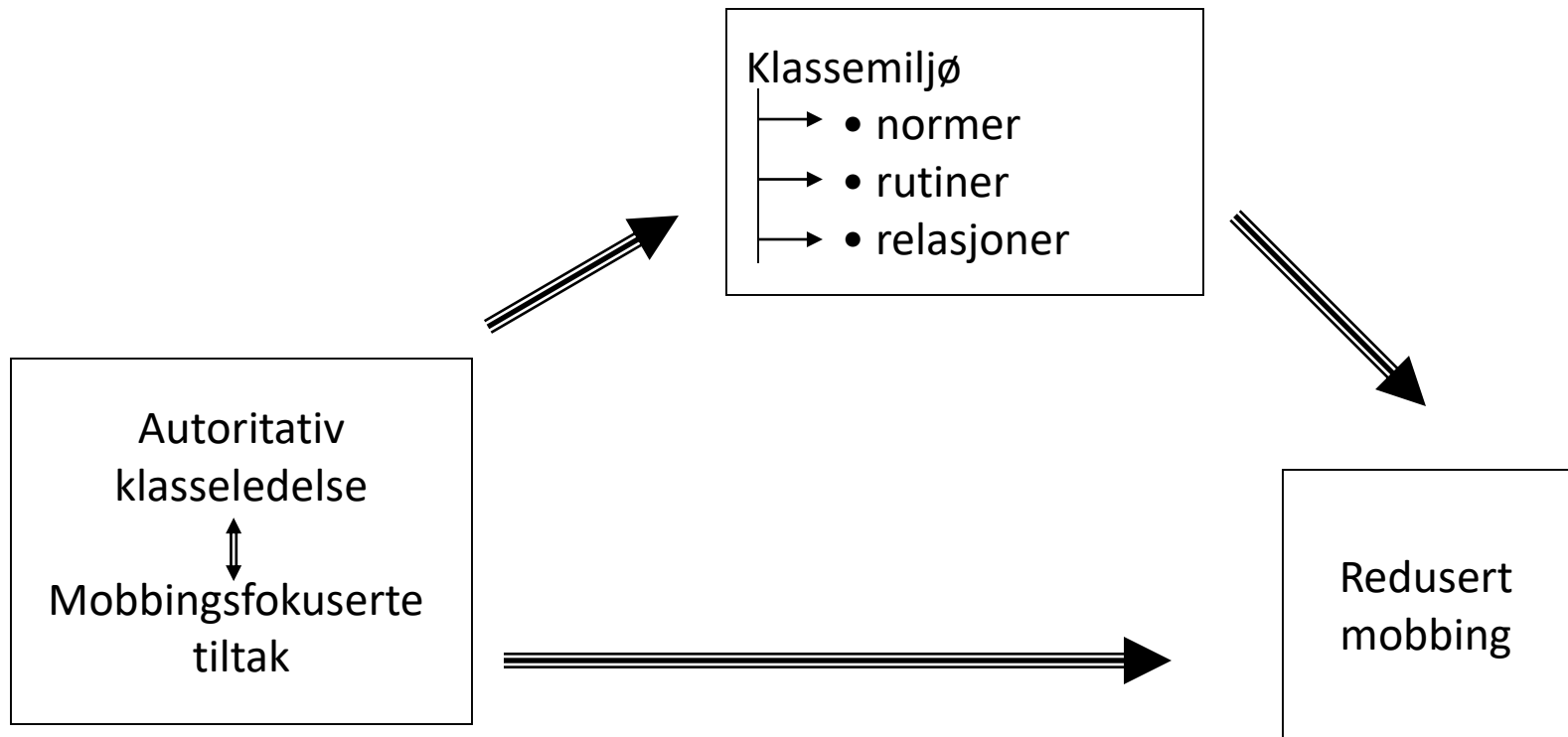

Håndtere
mobbing og andre
krenkelser

Forebygge mobbing og andre
krenkelser

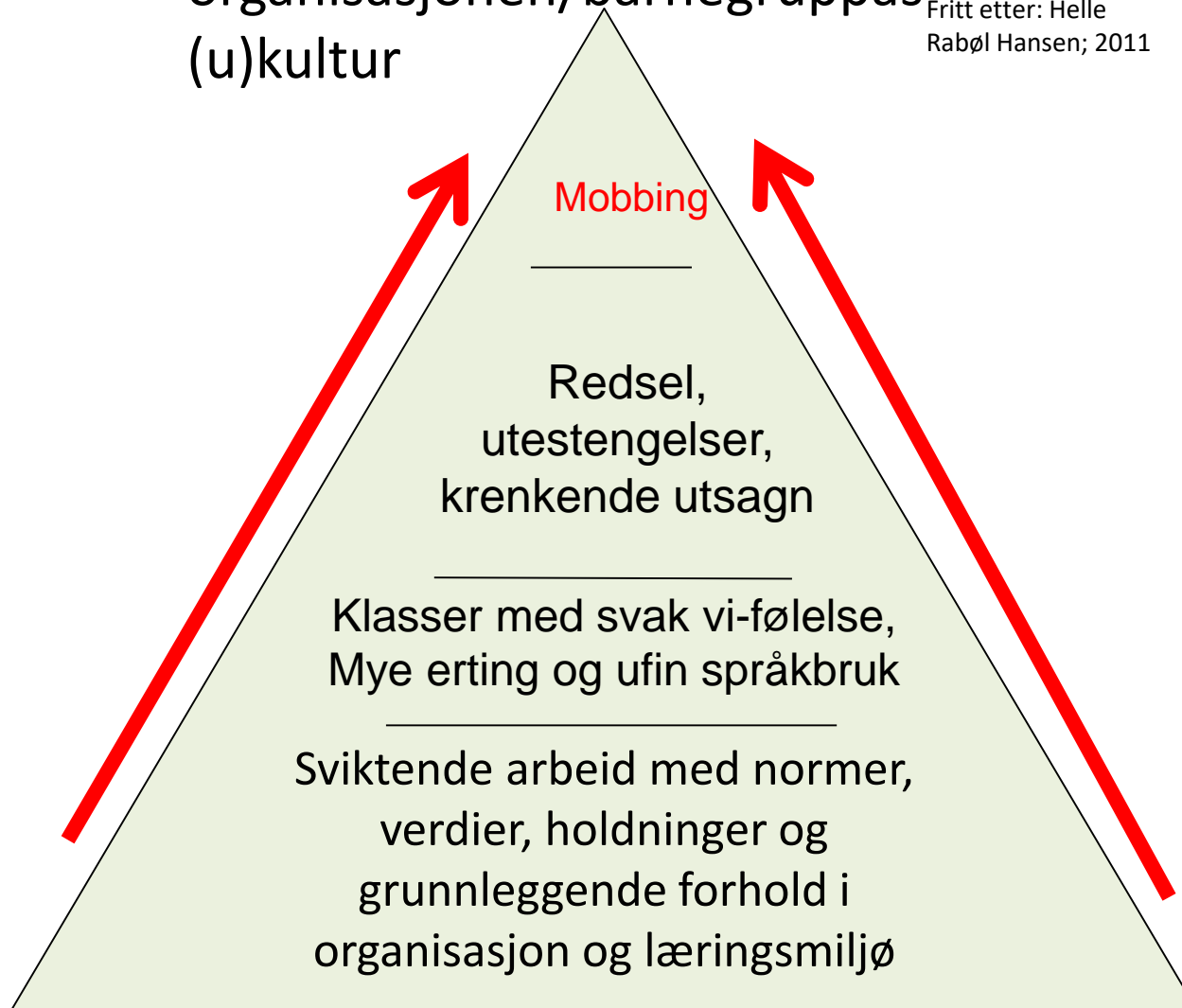
Fremme trygge og gode barnehage- og
skolemiljø

Arbeidsmodell forebygging/reduksjon

Mobbing som et symptom på organisasjonen/barnegruppas (u)kultur

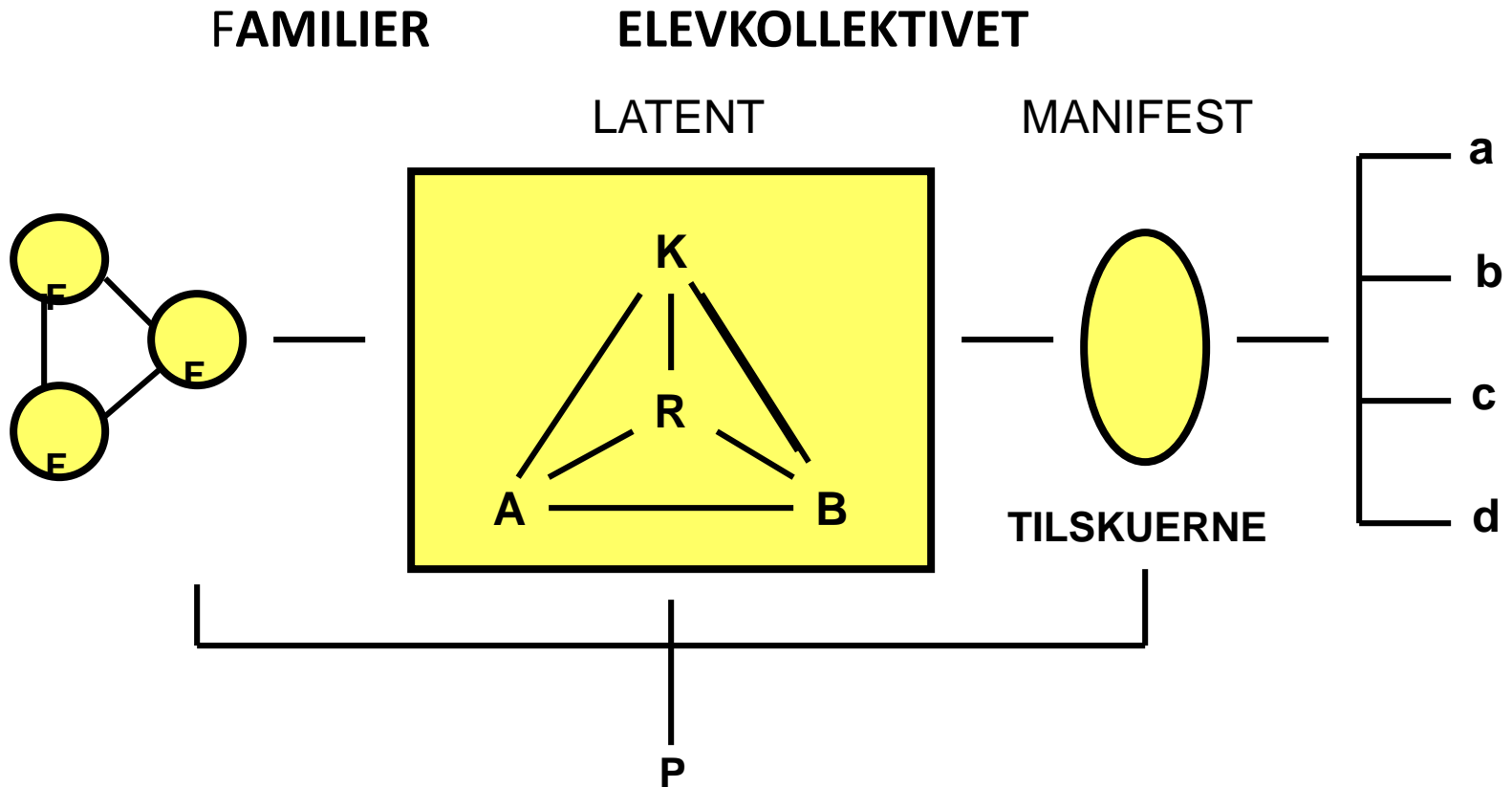
Fritt etter: Helle Rabøl Hansen; 2011

PPT som støttespiller

- PP-tjenesten skal jobbe mer systemretta.
- PPT skal bidra inn mot skolene når det gjelder læringsmiljøarbeid - § 5-6 Opplæringsloven.
- Djupedalsutvalget: når arbeid med læringsmiljø intensiveres går behovet for spesialundervisning ned.
- Skolene og PPT må jobbe sammen for å få til styrking av læringsmiljøet.

Klasseledelse

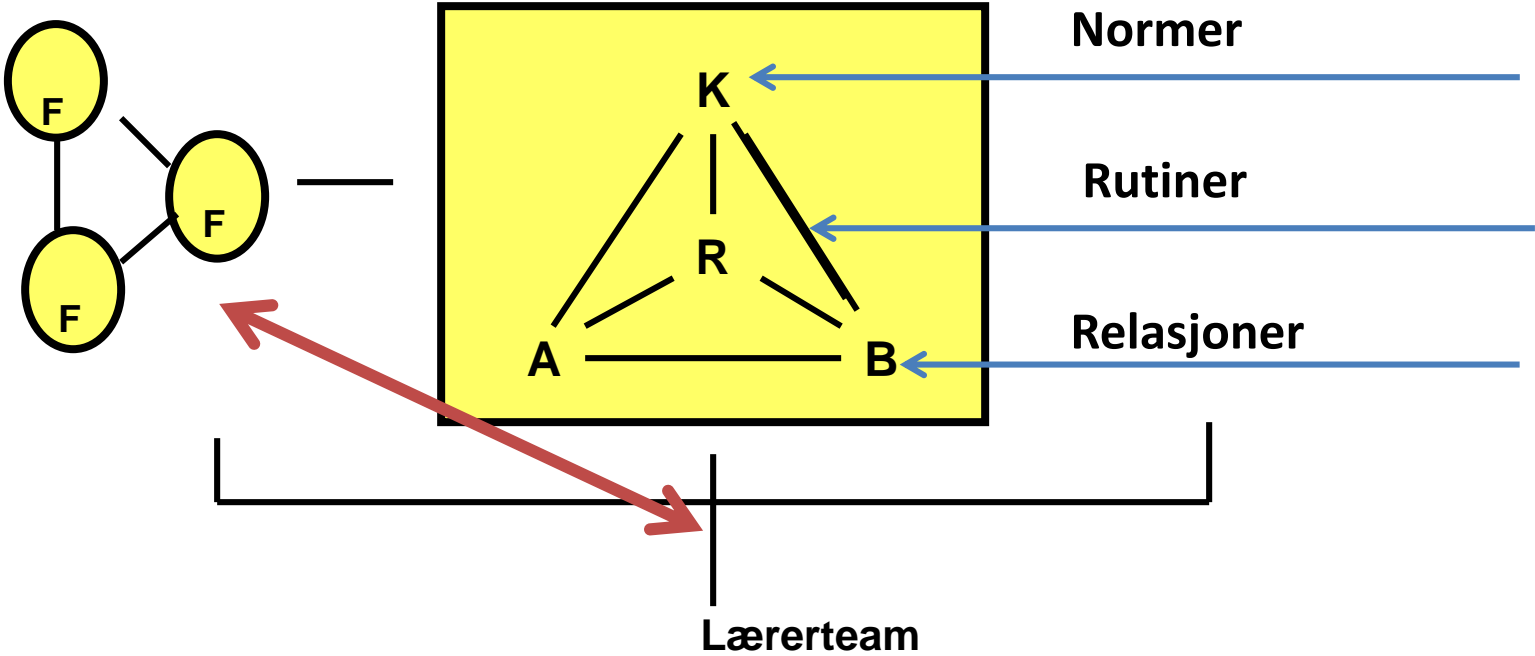

Kjernekomponenter

FAMILIER

ELEVKOLLEKTIVET

LATENT

Strategi 4-fase-modellen

- Fase 1 **Avklaring** →
- Fase 2 **Kartlegging, observasjon, utredning** →
- Fase 3 **SNU-DAG** →
↓
Endringsarbeid i klassen
- Fase 4 **Evaluering/justering** →

4 fasemodellen

- ***Fase 1 – avklaring.***
- Ledelsen og lærerteamet på klassen møtes.
- Avklaring om rammene for samarbeid – hvem hva og hvordan.
- Henvisning til PPT – veiledning?

4- fasemodellen

- **Fase 2 - kartlegging.**
- Kartlegging av læringsmiljøet basert på elevenes roller – aktør/relasjonskartkart
- Mål for arbeidet - målskjema
- Konsistens – den autoritative lærerrollen
- Rutiner/strukturer i klassen
- Utvikling av handlingsplan
- Vurdering/gjennomføring av hvordan arbeidet skal implementeres – snu-dag?

4-fasemodellen

Fase 3 – endringsarbeid - ”snudag”?

- Ved ”snudag” – alle tiltakene settes inn samtidig – må komme overraskende på elevene.
- Elevene skal involveres i arbeidet – hva kan de bidra med?
- Foreldremøte samme kveld med god informasjon til foreldrene og invitasjon til samarbeid

Endringsarbeid/snu-dag?

- Tiltakene kan settes inn etter 2 prinsipper:
- **serietiltak** – ett eller flere tiltak som settes inn etter hverandre i en planlagt rekkefølge.
- **simultane tiltak** – tiltak som settes inn samtidig for å oppnå sterk effekt (synergi). Tiltakene forsterker hverandre.

4 fasemodellen

- ***Fase 4. Evaluering etter ei viss tid og justering.***

- ***Fase 5***

Sosialpedagogisk arbeid i klassen – endring av holdninger over tid.

Tema som:

- ***Godt læringsmiljø – hva vil det si deg deg?***
- ***Nulltoleranse for mobbing***
- ***Samarbeid***
- ***God kommunikasjon***
- ***Vennskap***

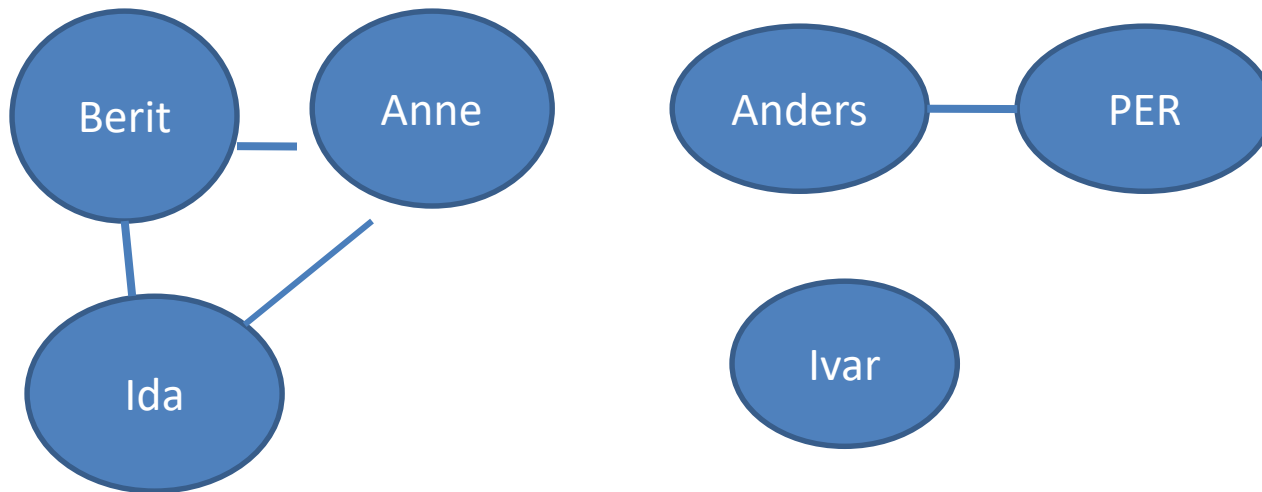
Praktisk arbeid

Arbeidet i fase 2

- ***Hva skal kartlegges?***
 - Relasjoner mellom elevene
 - Roller – ledere, medløpere
 - Pro-reaktive "atferdstrekk" (aggresjon)
 - Ensomme , sårbare elever
 - Mobbing
 - Elever som har svakt læringsutbytte?
 - Målsettinger for arbeide utarbeides.

Relasjonskart

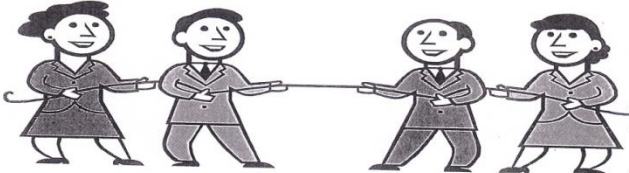
Teamet på klassene

- Lag et relasjonskart/aktørkart over elevene i klassen.
 - merk av hvem som er mest sammen med hvem
 - merk av roller – pos og neg ledere, medspillere, passive elever
 - merk av elever som er ensomme, ikke har strek knytta til seg – sårbar elev?

Roller – leder/medløper

Rolandmodellen

Positive ledere	Negative ledere
Positive medspillere	Negative medspillere

The illustration shows four stylized human figures standing in a horizontal line, holding hands. From left to right: a woman in a dark dress, a man in a suit, another man in a suit, and a woman in a dark dress. They are all smiling and looking forward, symbolizing unity and teamwork.

Negative maktstrukturer

- «En god ledetråd for å finne de negative maktstrukturene i en gruppe er aggresivitetsprofilene til nøkkelpersonene»
 - » Erling Roland

REAKTIVE HANDLINGER PROAKTIVE HANDLINGER

Reaktiv

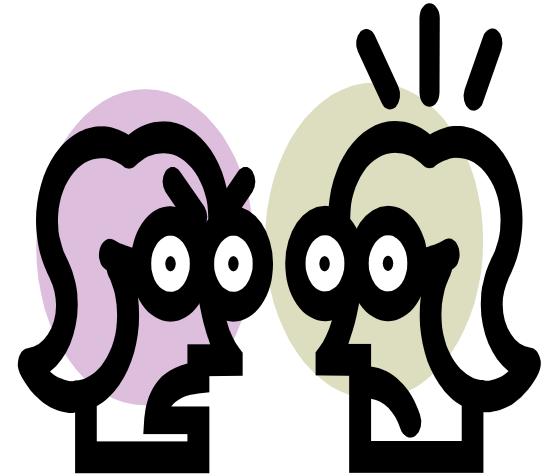
- Impulsive
- Lite kontrollerte
- Feiltolker signal
- Frustrasjon – sinne

Proaktiv

- Kan virke beregnende
- Søker makt/kontroll eller tilhørighet
- Komplekse relasjons- og gruppeprosesser

Pro-aktiv aggresjon

- Er ikke så synlig
- Ytrer seg gjennom komplekse reaksjons- og gruppeprosesser
- Ofte status blant jevnaldrende
- Kombinerer ofte aggresjon og prososial atferd
- Eks. utesstegning, ryktespredning, maktdominans

Tiltak pro-aktiv aggresjon

- Samtale – tydeliggjør grenser, følge opp, tett samarbeid med foreldre.
- Gi samtidig ros til positiv atferd
- Lærere må være konsistent

Re-aktiv aggresjon

- Lar seg lett provosere
- Lav frustrasjonsterskel
- Overtolker – ofte på en fientlig måte
- Grensesetting tolkes negativt
- Blir ofte avvist fra jevnaldrende

Tiltak re-aktiv aggresjon

- Rydd vekk frustrasjonsutløsere
- Trygg relasjon elev – lærer
- Lære sinnekontroll (eks. ART)
- Små grupper
- Få, stabile lærere
- Tydelig kommunikasjon

Klassemiljøanalyse på bakgrunn av aktørkart

- Lederroller – positive og negative?
- Passive elever?
- Elever med markert atferd i klasserommet – pro-reaktiv atferdstrekk?
- Ensomme elever – holdes utenfor/mobbing?
- Elever med svakt læringsutbytte? Tilrettelagt undervisning - utredes?

Om å sette seg mål

- ”Kunne du være så snill og fortelle meg hvor jeg burde gå nå?” spurte Alice.
- ”Det kommer svært an på hvor du ønsker å ende opp?” sa katten

Mål- skjema

Endringsarbeid i klasser.

(Etter Frode Jøssang – Metodikk for endringsarbeid)

Fase 1.

Her setter lærer(e) opp hvordan de ønsker at klassen skal utvikle seg til innen et gitt tidsrom – for eksempel til jul, til sommerferien – eller et lengre perspektiv.

Slik ønsker jeg/vi at klassen skal være til

Stikkord:

Jeg/vi setter opp følgende mål;

Hovedmål:

Delmål:

DET AUTORITATIVE PERSPEKTIVET

- Autoritative lærere som klarer å ha god kontroll over elevene kombinert med aktiv relasjonsbygging har påvirkningskraft i forhold til både skolefaglig og sosial kompetanse (Nordahl, 2003)

Kontroll

«Det er en sjef
her»

«Fordi jeg sa
det..»

Engasjement

Forutsigbar

Autoritær

Autoritativ

Autoritær

Struktur

Lite lydhør for andre sine innspill

Tydelige grenser

Trygg

Relasjon

Det betyr ikke noe for meg hva du
velger

Du får bestemme selv

Overinvolvert

Forsømmende

Ettergivende

Gjør som du
vil

Passiv

Lite guideing

R- Rutiner

- *I klasser med dårlig læringsmiljø kan det være svak struktur, uryddig start og avslutning av timen, og svake overganger*
- Det autoritative perspektivet – kontroll og omsorg - konsistens

Strukturer/rutiner

- I klasser med uforutsigbare rutiner og regler er det ofte uro (ledelse med uklar konsistens).
- Begynnelsen av dagen
- Sluttet av dagen
- Begynnelsen av hver time KONSISTENS
- Sluttet av hver time
- Arenaskifte/aktivitetsskifte
- Annet?

K-Klassekoden

- *Klassekoden i klasser som har dårlig læringsmiljø er ofte basert på kollektive illusjoner eller fiktive normer*
- Vi kartlegger – hva mener elevene om sin egen klasse (spørreskjema)?
 - 3 typer spørreskjema - aldersrelatert

Kollektiv oppfatning/normer

- Kartlegges i aller første møte – hva mener lærerne kjennetegner klassen – de bør utarbeide en beskrivelse så konkret som mulig. Lærernes oppfatning – utgangspunkt for målformulering – hva skal endres?
- Spørreundersøkelse – elevenes oppfatninger!!

Handlingsplan – må innholde:

- Målformuleringer
- Nye regler
- Plan for snu-dagen
- Plan for foreldremøte

- Ansvarsavklaringer
- Tidsbestemmelser må konkretiseres.

- Tiltak for pro-reaktiv atferd (skrives på eget ark)
- Tiltak for ensomme elever

SNUDAGEN

- Alle lærerne til stede
- Møte elevene ved døra
- Elevene vises inn til ny plass med navnelapp
- De står ved pulten og hilser godmorgen
- Lærerne setter dagsorden med fokus på læringsmiljøet
- Viser elevundersøkelsen
- Presenterer målene
- Presenterer de nye reglene som også henger på veggen
- Presiserer fokus på læring fremover
- Alle elevene skriver: hva kan JEG gjøre for at vi skal få et godt læringsmiljø i klassen

Foreldremøte – helst samme dag

- Kaller inn til informasjonsmøte for å informere om læringsmiljøarbeidet.
- Presenterer elevundersøkelsen
- Presenterer teorien (klassekollektivet) og vektlegger samarbeidet skole-foreldre!
- Presenterer strategien.
- Understreker fokus på læring i et godt og trygt klassemiljø fremover – de voksne (skole og foreldre) må stå samlet!

Klasseromsarbeid

- Lærerrollen – det autoritative perspektiv
- Relasjonsbygging
- Rutiner/strukturer
- Kollektive oppfatninger – hva tenker elevene om sin egen klasse - normer
- Problematferd -reaktiv/proaktive atferdsmønster
- Foreldresamarbeid
- Team-samarbeid

”DET DOBBELTE BLIKK”

- Dette representerer å se enkelt-eleven i læringsmiljøet.
- Det tradisjonelle individfokuset blir satt inn i et systemperspektiv – systemforståelsen er utgangspunkt – de to perspektivene utfyller hverandre.
- Det relasjonelle og det implisitte/skjulte blir synlig - ”Det er Jørn som trekker i trådene slik at Mathias blir kasta på gangen”!

Refleksjon

- Hva tenker du om det du har hørt i dag?
- Hvordan ta denne strategien i bruk på din skole?
- Hvordan vil dere i PPT kunne bidra inn mot skolene i dette arbeidet?
- Hvordan komme i gang ?

Fra evalueringa

- ◉ *Er det noe som er endret etter "snudagen"?*
- ◉ *Klassemiljøet. Mange har begynt å bli mere i lag i friminuttene, og når vi fik nye siteplasser ble jeg Bedre kjent med andre elever i klassen.*

Takk for at du kom 😊

Det trenkte vi 😊

Jente i 5 klasse

Litteraturhenvisninger

- "Problemløsningsmodeller" (2015), Erling Roland, red. (kap.4)
- "Elevenes læringsmiljø –lærerens muligheter" – Inger Bergkastet, Lasse Dahl, Kjetil Andreas Hansen.
- "Mobbingens psykologi" – E. Roland
- "Relasjonen lærer og elev", avgjørende for elevenes læring og trivsel, M B Drugli
- "Klasseledelse" T. Ogden
 - *Og Pedlexhefte: "Å snu vanskelige klasser", B.M.Bakken – kommer i løpet av jan/februar 2019*